

Sygn. akt **IX GC 1235/16**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, 18 września 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu IX Wydział Gospodarczy w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Katarzyna Krzymkowska

Protokolant: st. sekr. sąd. Ewelina Kołodziejczak-Marczak

po rozpoznaniu w dniu 4 września 2017 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa W. S., Ł. M., M. S. (1)

przeciwko D. O.

- o zapłatę

I. utrzymuje w mocy nakaz zapłaty wydany przez Sąd Okręgowy w Poznaniu w postępowaniu nakazowym w dniu 22 czerwca 2016 r. w sprawie o sygn. IX GNc 689/16 **w części**, tj.

1. w zakresie zasądzonej solidarnym powodom od pozwanej należności głównej w kwocie 110.630,00 zł (sto dziesięć tysięcy sześćset trzydzieści złotych 00/100),
2. w zakresie odsetek ustawowych i odsetek ustawowych za opóźnienie w punktach od 13 do 28;
3. w zakresie odsetek ustawowych i odsetek ustawowych za opóźnienie w punktach od 1 do 11 z ograniczeniem dnia zapłaty do 13.04.2016 roku;
4. w zakresie odsetek w punkcie 12: od kwoty 3940,00 złotych odsetek ustawowych od dnia 11.06.2015 r., do dnia 31.12.2015 r. i odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 1.01.2016 roku do dnia 13.04.2016 roku oraz odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 460 zł od dnia 14.04.2016 roku do dnia zapłaty;

II. w pozostałej części, tj. nie objętej punktem **I 1-4** niniejszego wyroku nakaz zapłaty wydany przez Sąd Okręgowy w Poznaniu w postępowaniu nakazowym 22 czerwca 2016 r. w sprawie o sygn. IX GNc 689/16 uchyla i:

1. oddala powództwo;
2. kosztami postępowania obciąża powodów w 34% części, a pozwaną w 66% części i z tego tytułu:
 - a) zasądza od pozwanej na rzecz solidarnych powodów kwotę 1562,44 zł;
 - b) nakazuje ściągnąć od solidarnych powodów na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę: 93,34 zł;
 - c) nakazuje ściągnąć od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę: 181,20 zł;

III. odstępuje od obciążania pozwanej kosztami sądowymi, od których uiszczenia była zwolniona.

SSO Katarzyna Krzymkowska

UZASADNIENIE

Pozwem z 17 maja 2016 r. w postępowaniu nakazowym powodowie – **W. S., Ł. M. i M. S. (1)** wnieśli o zapłatę od pozwanej – **D. O.** kwoty 166 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwot i dat szczegółowo wskazanych w pozwie oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów zwrotu kosztów procesowych, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powodowie wskazali, że w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej strony zawarły umowę świadczenia usług weterynaryjnych. Pozwana nie zapłaciła jednak powodom kwoty wynagrodzenia, za świadczone przez nich usługi. Pozwana uznała roszczenie objęte powództwem wynikające z faktur VAT wskazanych w pozwie jako bezsporne i wymagalne podpisując deklarację o uznaniu ciężącego nań zadłużenia wynikającego z faktur w dniu 23 listopada 2015 r.

Do dnia wytoczenia powództwa pozwana, mimo wcześniejszego wzywania do zapłaty, nie uregulowała swojego zobowiązania.

W dniu 22 czerwca 2016 r. Sąd wydał - w sprawie IX GNc 689/16 - nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym zgodnie z żądaniem pozwu.

W przepisany terminie pozwana złożyła zarzuty od powyższego nakazu zaskarżając go w całości i wnosząc o oddalenie powództwa w tymże zakresie. Pozwana wskazała, że wpłaciła na rzecz powodów kwotę 75 240 zł na poczet zadłużenia. Kwota ta została przekazana w ramach ceny sprzedaży 342 sztuk warchlaków, którą zapłacił M. S. (2) zamiast pozwanej bezpośrednio powodom.

W odpowiedzi na zarzuty strona powodowa podała, że strony umówiły się, że pieniądze uzyskane przez pozwanego ze sprzedaży świń miały być przeznaczone w pierwszej kolejności na poczet zadłużenia wynikającego z najświeższych faktur VAT. Cena za zakup warchlaków w kwocie 60 080 zł (por. k. 165) została przez powodów za zgodą małżonka pozwanej zaliczona na poczet należności głównej wynikającej z faktur VAT nr (...) oraz w części 4710 zł na fakturę (...) (por. k. 149). Faktury te nie są objęte niniejszym powództwem.

Pozwana zaprzeczyła powyższym okolicznościom, jakoby należność ze sprzedaży warchlaków miała zostać zaliczona na poczet najświeższych faktur. Twierdziła, że przeciwnie, powinna zostać zaliczona na najstarsze należności, czyli te dochodzone pozwem.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powodowie prowadzą działalność gospodarczą, w formie spółki cywilnej, której przedmiotem jest m.in. działalność weterynaryjna. Pozwana prowadziła, zarejestrowaną do 17.12.2013 roku, działalność gospodarczą w zakresie m.in. usług rolniczych. Pozwana wraz z mężem prowadzi gospodarstwo rolne, którego przedmiotem jest hodowla świń.

okoliczność bezsporna, a nadto dowód - informacja z CEIDG pozwanej (k. 76).

W ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej strony zawarły umowę świadczenia usług weterynaryjnych, gdzie powodowie byli usługodawcami a pozwana usługobiorcą. Powodowie w związku z wykonaniem swojego świadczenia umownego, po zrealizowaniu każdorazowo usług weterynaryjnych, wystawili pozwanej następujące faktury VAT:

- nr (...) z dnia 05.02.2015 r., na kwotę 4140,00 złotych z terminem płatności do 19.02.2015 roku;
- nr (...) z dnia 13.02.2015 na kwotę 1940,00 złotych z terminem płatności do dnia 27.02.2015 r.,
- nr (...) z dnia 20.02.2015 r., na kwotę 1130,00 złotych z terminem płatności do dnia 13.03.2015 r.,
- nr (...) z dnia 28.02.2015 r na kwotę 5920,00 złotych z terminem płatności do dnia 14.03.2015 r., ,

- nr (...) z dnia 05.03.2015 . na kwotę 2330,00 złotych z terminem płatności do dnia 19.03.2015 r,
- nr (...) z dnia 12.03.2015 r. na kwotę 6260,00 złotych z terminem płatności do dnia 26.03.2015 r.,
- nr (...) z dnia 27.03.2015 r., na kwotę 8060,00 złotych z terminem płatności do dnia 10.04.2015 r.,
- nr (...) z dnia 09.04.2015 r na kwotę 4530,00 złotych z terminem płatności do dnia 23.04.2015 r.,
- nr (...) z dnia 17.04.2015 r., na kwotę 6710,00 złotych z terminem płatności do dnia 30.04.2015 r.,
- nr (...) z dnia 07.05.2015 r., na kwotę 9470,00 złotych z terminem płatności do dnia 21.05.2015 r.,
- nr (...) z dnia 15.05.2015 r., na kwotę 4420,00 złotych z terminem płatności do dnia 29.05.2015 r.,
- nr (...) z dnia 27.05.2015 r., na kwotę 3940,00 złotych z terminem płatności do dnia 10.06.2015 r.,
- nr (...) z dnia 11.06.2015 r., na kwotę 4890,00 złotych z terminem płatności do dnia 25.06.2015 do dnia 31.12.2015 r.,
- nr (...) z dnia 26.06.2015 r., na kwotę 5510, złotych z terminem płatności do dnia 10.07.2015 r.
- nr (...) z dnia 03.07.2015 r., na kwotę 620,00 złotych z terminem płatności do dnia 17.07.2015 r.,
- nr (...) z dnia 10.07.2015 r., na kwotę 1860,00 złotych z terminem płatności do dnia 24.07.2015 r.,
- nr (...) z dnia 17.07.2015 na kwotę 6610,00 złotych z terminem płatności do dnia 31.07.2015 r.,
- nr (...) z dnia 24.07.2015 r., na kwotę 12 250,00 złotych z terminem płatności do dnia 07.08.2015 r.,
- nr (...) z dnia 31.07.2015 r., na kwotę 4380,00 złotych z terminem płatności do dnia 14.08.2015 r.,
- nr (...) z dnia 14.08.2015 r., na kwotę 4260,00 złotych z terminem płatności do dnia 28.08.2015 r.,
- nr (...) z dnia 21.08.2015 r., na kwotę 14 750,00 złotych z terminem płatności do dnia 04.09.2015 r.,
- nr (...) z dnia 02.09.2015 r., na kwotę 9710,00 złotych z terminem płatności do dnia 16.09.2015 r.,
- nr (...) z dnia 15.09.2015 r., na kwotę 9220,00 złotych z terminem płatności do dnia 29.09.2015 r.,
- nr (...) z dnia 17.09.2015 r., na kwotę 940,00 złotych z terminem płatności do dnia 01.10.2015 r.,
- nr (...) z dnia 01.10.2015 r., na kwotę 8150,00 złotych z terminem płatności do dnia 15.10.2015 r,
- nr (...) z dnia 16.10.2015 r., na kwotę 10 910,00 złotych z terminem płatności do dnia 30.10.2015 r.,
- nr (...) z dnia 30.10.2015 r., na kwotę 4270,00 złotych z terminem płatności do dnia 13.11.2015 r.,
- nr (...) z dnia 20.11.2015 r. na kwotę 8820,00 złotych z terminem płatności do dnia 04.12.2015 r., Pozwana nigdy nie kwestionowała tych faktur, obowiązku zapłaty, wszystkie faktury zostały przez pozwaną zaksięgowane.

Dowód – kserokopie ww. faktur (k. 23 – 68), zeznania powoda W. S. (protokół el. z rozprawy z 22.3.2017), zeznania powoda Ł. M. (protokół el. z rozprawy z 22.3.2017), zeznania świadka E. H. (k. 347), zeznania świadka M. O. (k. 347).

Pozwana uznała w dniu 23 listopada 2015 r. roszczenie wynikające z faktur VAT wskazanych w pozwie jako bezsporne i wymagalne podpisując deklarację o uznaniu ciężącego nań zadłużenia. Oświadczenie podpisał również małżonek pozwanej.

Dowód – uznanie długu z 23 listopada 2015 r. (k. 71).

Pozwana nie zapłaciła powodowi całości kwoty wynagrodzenia, za świadczone przez nich usługi. W związku z tym, po uzgodnieniach z pozwaną i jej małżonkiem M. O., powodowie znaleźli klienta na towar pozwanej, tj. na wyhodowane warchlaki. Strony procesu, małżonek pozwanej oraz M. S. (2)-jako kupujący doszli w dniu 6.04.2016 do porozumienia co do warunków umowy, a w tym ceny. Cena za 342 warchlaki miała zostać przekazana bezpośrednio powodowi, którzy mieli zaliczyć tę wpłatę na poczet zadłużenia pozwanej. Kwota ta w wysokości 60 080 zł została przekazana powodowi jako cena sprzedaży 342 sztuk warchlaków, którą zapłacił kontrahent pozwanej - M. S. (2) bezpośrednio powodowi 13 kwietnia 2016 r. Cena była płacona gotówką, bez pokwitowania.

Strony umowy sprzedaży warchlaków oraz powód W. S. ustalili, że warchlaki będą kosztowały po 11 zł za kg brutto. Powodowie samodzielnie, tj. bez woli i zgody pozwanej lub jej małżonka, zaliczyli wpłatę na poczet najnowszych faktur – tj. wystawionych później niż te, których dotyczą należności dochodzone pozwem. Nie było między stronami szczegółowych uzgodnień na temat zaliczenia kwot wpłacanych na poczet zadłużenia.

Dowód – kserokopia świadectwa zdrowia nr (...) dla świń wprowadzanych do stad z 6.4.2016 (k. 91), kserokopia księgi stada pozwanej dotycząca zmiany stanu stada (k. 90), zeznania świadka W. S. (proto kół el. z rozprawy z 22.3.2017), zeznania pozwanej (proto kół el. z rozprawy z 22.3.2017); poświadczona za zgodność z oryginałem przez pełn. powodów będącego radcą prawnym kserokopia faktur VAT (k. 177-189), zeznania świadka M. S. (2) (protokół z 4.9.2017).

Pozwana twierdzi, że wystawiła fakturę Vat na potwierdzenie transakcji sprzedaży warchlaków, jednakże w swojej dokumentacji nie ma ani oryginału ani kopii faktury za warchlaki, bo twierdzi, że przekazała ww. powodowi oryginał wraz z kopią do podpisu dla nabywcy i oczekiwała, że ta podpisana kopia do niej wróci, a to się nie stało. Pozwana nie dysponuje żadnym dokumentem potwierdzającym inną cenę sprzedaży niż ta zapłacona przez M. S. (2).

Dowód – zeznania pozwanej (protokół el. z rozprawy z 22.3.2017).

Do dnia wytoczenia powództwa pozwana, mimo wcześniejszego wzywania do zapłaty, nie uregulowała swojego zobowiązania. Powodowie do wezwania z 26.4.2016 r. nie dołączyli żadnych załączników.

Cena za zakup warchlaków w kwocie 60 080 zł została przez powodów zaliczona na poczet należności głównej wynikającej z faktur VAT nr (...) oraz w części 4710 zł na fakturę (...).

Okoliczność bezsporna, a nadto dowód: wezwanie do zapłaty z 26.4.2016 wraz z (...) (k. 16 i n.) ze zeznania pozwanej (protokół el. z rozprawy z 22.3.2017, zeznania świadka M. O. (k. 347 v)).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o przedstawione powyżej dowody.

Sąd uznał za wiarygodne zgromadzone w sprawie dokumenty, albowiem ich wiarygodność, a tym samym i moc dowodowa, nie została przez żadną ze stron zakwestionowana, a Sąd nie znalazł podstaw, aby czynić to z urzędu. Dokumenty prywatne stanowiły dowód tego, że osoba, która je podpisała złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (art. 245 k.p.c.). Sąd uznał jednak, że powodowie nie wykazali, aby dokument z dnia 26.04.2016 roku (k. 196) z informacją o sposobie zaliczenia wpłaty, został pozwanej lub jej mężowi doręczony wraz z wezwaniem do zapłaty z 26.04.2016 roku, a w szczególności wcześniej niż wraz z pismem procesowym z dnia 5.04.2017 roku. Przede wszystkim brak jest adnotacji o załączniku na wezwaniu do zapłaty, brak jest osobnego dowodu nadania tego pisma, a nadto informacja o nim nie pojawiła się w pozwie, w odpowiedzi na zarzuty, a dopiero w kolejnym piśmie procesowym strony powodowe.

Oceniając zeznania świadków i stron należało przede wszystkim zwrócić uwagę na rozbieżności w opisywaniu stanu faktycznego przez poszczególne osoby w najistotniejszych dla rozstrzygnięcia sprawy kwestiach. Zeznania powoda W. S. Sąd uznał za wiarygodne w zakresie, w jakim znajdują potwierdzenie w materiale dowodowym sprawy. Natomiast

w kwestii dotyczącej liczby wystawionych faktur, Sąd uznał je za nielogiczne. Świadek twierdził bowiem, że wówczas wystawiono pozwanej 13 faktur, podczas gdy w pozwie jest ich dużo więcej. Przede wszystkim w zakresie ustaleń stron zeznania świadka w zakresie domniemanego potwierdzenia przez męża powódki sposobu zaliczenia faktur stoją w sprzeczności z twierdzeniami M. O. oraz zasadami wynikającymi z przepisów Kodeksu cywilnego, o których będzie jeszcze dalej mowa. Niewiarygodne jest również twierdzenie powoda, że pozwana otrzymała pisemne rozliczenie kwoty 60 080 zł wraz z wezwaniem do zapłaty, gdyż brak jest w tym wezwaniu wymieniania jakichkolwiek załączników, dokument ten został złożony dopiero na dalszym etapie postępowania, a zarówno pozwana jak i jej mąż zaprzeczyli otrzymaniu dokumentu z k. 196.

Zeznania powoda Ł. M. sąd uznał za wiarygodne, albowiem były spójne z pozostałym materiałem dowodowym chociaż dość lapidarne – powód nie miał szczegółowej wiedzy w sprawie.

Zeznania pozwanej nie potwierdziły twierdzeń powoda W. S. co do ustaleń stron w zakresie rozliczenia należności za sprzedane M. S. (3) warchlaki na poczet poszczególnych faktur. Jednakowoż zeznania pozwanej oraz W. S. pozostają zgodne w zakresie tego, kto decydował o zasadach rozliczenia należności za warchlaki z fakturami.

Zeznania świadka M. S. (2) były dla Sądu całkowicie wiarygodne, albowiem są spójne, logiczne, a nadto świadek ten nie jest osobiście lub zawodowo związany z którąkolwiek ze stron, a zatem nie ma interesu w podawaniu nieprawdy. Przy czym świadek zasadnie podał, że przekazał powodowi kwotę 60 080 zł brutto i nie potrzebował faktury VAT, ponieważ nie jest vatowcem.

Zeznania świadka E. H. nie były niewiarygodne, jakkolwiek nie wniosły istotnych okoliczności dla sprawy.

Zeznania świadka M. O. należy ocenić przez pryzmat jego małżeństwa z pozwaną oraz osobistej odpowiedzialności za sporne zobowiązanie. W tym kontekście, jako niespójne z pozostałym materiałem dowodowym sprawy oceniono zeznania świadka w zakresie ustalonej ceny za kilogram warchlaków. Z dowodów z zeznań świadka M. S. (2) oraz powoda S. wynika, że cena ta została ustalona na kwotę 11 zł za kg brutto. Poza lapidarnymi twierdzeniami świadka O. o tym, że cena ta miała być wyższa, brak w sprawie innych dowodów na poparcie tych twierdzeń.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo okazało się częściowo zasadne. Powodowie zgłosili żądanie zapłaty kwoty 166 000 zł wraz z odsetkami i kosztami. Pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości, a także sformułowała żądanie kosztów zastępstwa w mowie końcowej swojego pełnomocnika.

Zdaniem Sądu zawartą między stronami umowę należy zaliczyć do swoistego rodzaju umów o świadczenie usług. W ramach prowadzonej działalności gospodarczej pozwana zleciła powodowi świadczenie usług weterynaryjnych na rzecz zwierząt pozwanej.

Zgodnie z art. 750 k.c. do umów o świadczenie usług, które nie są uregulowane innymi przepisami, stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu. Zdaniem Sądu tego typu umowa nie jest uregulowana, przeto zastosowanie znajdzie przepis art. 734 § 1 k.c. i art. 735 k.c. Zgodnie z przepisem art. 735 § 2 k.c. w przypadku umówienia się o wysokość wynagrodzenia, stronie przyjmującej (powodom w tym wypadku) należy się wynagrodzenie w tej umownej wysokości.

Umowę o świadczenie usług należy zaliczyć do umów wzajemnych, gdyż świadczenia powodów (wykonywanie usług) było odpowiednikiem świadczenia pozwanej (zapłaty umówionego wynagrodzenia) – art. 487 § 2 k.c.

Zgodnie z art. 488 § 1 k.c. świadczenia będące przedmiotem zobowiązań z umów wzajemnych winny być spełnione jednocześnie, chyba że z umowy, z ustawy albo z orzeczenia Sądu lub decyzji innego właściwego organu wynika, iż jedna ze stron jest zobowiązana do wcześniejszego świadczenia.

Jeżeli świadczenia wzajemne powinny być spełnione jednocześnie, każda ze stron może powstrzymać się ze spełnieniem świadczenia, dopóki druga strona nie zaoferuje świadczenia wzajemnego (art. 488 § 2 k.c.).

Analizując treść powyższych przepisów należy stwierdzić, że leżący po stronie pozwanej obowiązek zapłaty powodowi wynagrodzenia umownego, aktualizował się po wykonaniu obowiązków umownych przez powodów, tj. udzieleniu określonych świadczeń weterynaryjnych zwierzętom hodowanym w gospodarstwie pozwanej i jej małżonka .

Pozwana nie kwestionowała ani co do zasady, ani co do wysokości obowiązku świadczenia pienionego wynikającego z wszystkich faktur VAT wystawionych przez powodów i załączonych do pozwu. Pozwana sformułowała jednak jeden podstawowy zarzut co do żądań pozwu, a dotyczący nieprawidłowego zaliczenia zapłaty części należności dochodzonej pozwem. Wynikało z niego, że część dochodzonego roszczenia jako spełniona, wygasła i nie może już być skutecznie dochodzona w sądzie.

Bezsporne w sprawie było, że zgodnie z porozumieniem z pozwaną i jej małżonkiem, powodowie mieli przyjąć od kupującego warchlaki ustaloną cenę i zaliczyć ją na poczet zadłużenia pozwanej i jej małżonka. Sporny był natomiast sposób tego rozliczenia, tj. na poczet których z k wielu wymaganych długów należność powinna zostać zaliczona. Powodowie zaliczyli należność w kwocie 60 080 zł na najnowsze długi i dlatego dochodzili w niniejszym procesie należności z najdawniej wymagalnych faktur. Pozwana stwierdziła, że suma ta winna być zaliczona na najstarsze długi ze względu na brak uzgodnień w tym zakresie. Poza tym pozwana podniosła zarzut dotyczący wysokości zapłaty ceny ustalonej między stronami za warchlaki – tj. między świadkiem S. a pozwaną.

Odnosząc się do tego drugiego zarzutu Sąd przyjął, że pozwana nie wykazała, aby należność za warchlaki, przekazana przez M. S. (2) powodowi, była wyższa niż 60080 zł oraz aby cena sprzedaży ustalona przez strony była wyższa. Świadek S. i powodowie twierdzą, że świadek jako kupujący w umowie sprzedaży zawartej z pozwaną zapłacił ustaloną cenę 60 080 zł za warchlaki. W swoich zeznaniach pozwana i jej mąż nie byli pewni, że do jakiegokolwiek zapłaty przez M. S. doszło. Twierdzenia więc powodów, że otrzymali od M. S. (2) kwotę 60080 zł, która podlega zaliczeniu na poczet długu pozwanej, jest dla pozwanej o tyle korzystne, że faktycznie o taką kwotę można bezspornie obniżyć jej zobowiązanie wobec powodów. Wobec braku jakichkolwiek dowodów na to, że kwota ta była wyższa, sąd uznał, że w tym zakresie twierdzenia pozwanej nie zostały wykazane.

W tym wypadku osobiste świadczenie dłużnika nie było konieczne, albowiem dotyczyło zapłaty ceny (por. art. 356 §1 k.c.), a wierzyciel-powodowie nie mogli odmówić przyjęcia świadczenia w kwocie 60 080 zł od M. S. (2), chociażby działał on bez wiedzy pozwanej-dłużniczki (co w sprawie nie miało miejsca), ponieważ wierzycielność pieniężna była wymagalna (art. 356 § 2 k.c.). Co prawda świadek – mąż pozwanej, który ma interes ekonomiczny w rozstrzygnięciu sprawy na korzyść pozwanej, twierdził, że ustalenia w zakresie ceny były inne, to jednak postępowanie dowodowe tego nie wykazało. Zgodnie z jego tezą cena miała wynosić ok 70 000 zł brutto (k. 347). Stanowisko to jest niespójne z tym przedstawionym w zarzutach, gdzie mowa jest o 75240 zł. Poza tym świadek M. S. (2) – tj. strona umowy sprzedaży warchlaków tej okoliczności nie potwierdził; nie znalazła ona również potwierdzenia w innym materiale dowodowym sprawy. Nie ujawniono w toku postępowania rzekomej faktury VAT wystawionej przez pozwaną na rzecz tego świadka, z której wynikałaby kwota, o której mówił świadek M. O., który to brak obciąża pozwaną jako stronę wywodzącą z tej okoliczności skutki prawne (art. 232 zd. I k.p.c. i art. 6 k.c.).

Odnosząc się natomiast do drugiego zarzutu pozwanej – tj. dotyczącego nieprawidłowego zaliczenia wpłaty, to stwierdzić trzeba, że był on zasadny. Zgodnie z art. 451 § 1 k.c. dłużnik mający względem tego samego wierzyciela kilka długów tego samego rodzaju może przy spełnieniu świadczenia wskazać, który dług chce zaspokoić. Jednakże to, co przypada na poczet danego długu, wierzyciel może przede wszystkim zaliczyć na związane z tym długiem zaległe należności uboczne oraz na zalegające świadczenia główne. W myśl § 2 ww. przepisu jeżeli dłużnik nie wskazał, który z kilku długów chce zaspokoić, a przyjął pokwitowanie, w którym wierzyciel zaliczył otrzymane świadczenie na poczet jednego z tych długów, dłużnik nie może już żądać zaliczenia na poczet innego długu. Natomiast § 3 ww. przepisu stanowi, że w braku oświadczenia dłużnika lub wierzyciela spełnione świadczenie zalicza się przede wszystkim na poczet długu wymagalnego, a jeżeli jest kilka długów wymagalnych - na poczet najdawniej wymagalnego. Skoro pozwana jest dłużnikiem, to nie mogła skorzystać z zasad określonych w przepisie art. 451 § 1 zd. II k.c., albowiem mowa tam jest jedynie o wierzycielu. Z kolei [j]eżeli dłużnik nie skorzysta z przyznanego mu prawa decydowania o sposobie zarachowania dokonanej wpłaty na jeden z wielu długów, które ma wobec wierzyciela, wtedy o zarachowaniu

decyduje sam wierzyciel. Musi on jednak wskazać w pokwitowaniu, na jaki dług zalicza dokonane świadczenie. Przyjęty przez wierzyciela sposób rozliczenia wywoła skutek w momencie doręczenia pokwitowania dłużnikowi, który dokument ten przyjmie (Z. Gawlik, Komentarz do art. 481 Kodeksu cywilnego [w:] Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania - część ogólna, pod red. A. Kidyby, LEX 2014 nr 167974). Przeto, w myśl powyższego, pozwana przy spełnianiu świadczenia objętego pozwem w niniejszej sprawie – za pomocą zapłaty ceny przez M. S. (2) - winna wskazywać, który dług chce zaspokoić. Bezsposornie brak było takiego wskazania przez pozwaną; zatem teoretycznie to powodowie mogli wybrać dług, na poczet którego zaliczą spełnienie świadczenia w imieniu pozwanej przez świadka S.. Przy czym powodowie musieli je zaliczyć zgodnie z powyższymi zasadami. W sprawie brak było jednak dowodów potwierdzenia doręczenia dokumentu wystawionego przez powodów o zaliczeniu wpłat (k. 196) dłużnikowi – pozwanej. Pozwana oraz jej mąż tym okolicznościom zaprzeczyli jednoznacznie, a powodowie nie wykazali żadnym dokumentem, że dowód z k. 196 został dołączony do przedprocesowego wezwania do zapłaty. Zauważyć należy, że dowód ten pojawił się dopiero w toku tego postępowania. Zaś z zeznań przesłuchanych osób wyprowadzić należy wniosek, że sposób zaliczenia wpłaty był jednostronną i ustną decyzją jednego z powodów. Przyjąć należy, że dłużniczka-pozwana nie przyjęła nigdy pokwitowania, w którym wierzyciel-powodowie zaliczyli otrzymane świadczenie na poczet najnowszych długów (art. 451 § 2 k.c.), a przed otrzymaniem tego dokumentu w niniejszym procesie, od momentu wniesienia zarzutów, domagała się zaliczenia tej wpłaty na zasadach ogólnych, na najdawniej wymagalne zobowiązania, tj. dochodzone w niniejszej sprawie.

Wobec stwierdzonego w toku postępowania dowodowego braku przedprocesowego oświadczenia dłużnika lub wierzyciela o tym, na jaki dług strony postanowiły zaliczyć wpłatę, spełnione świadczenie zaliczyć trzeba przede wszystkim na poczet długu wymagalnego, a jeżeli jest kilka długów – na poczet najdawniej wymagalnego (art. 451 § 3 k.c.). Bezsporne w sprawie było, że dochodzone pozwem faktury są dawniej wymagalne, niż te, o których mowa w piśmie pełn. powodów z 19.12.2016 (k. 149), na które miała być zdaniem powodów zaliczona wpłata ceny przez M. S. (2). Powodowie utrzymywali, że pieniądze ze sprzedaży świń miały być zaliczone w pierwszej kolejności na poczet zadłużenia najpóźniej wymagalnego. W tych okolicznościach uznać należało, że zaliczenie dokonane przez powodów jest nieprawidłowe. Zgodnie z zasadą wynikającą z art. 451 § 3 k.c. wpłata 60 080 zł winna być zaliczona na najdawniejsze należności stwierdzone fakturami Vat, o których mowa w pozwie. W tym zakresie zarzuty pozwanej były zasadne. Cena za zakup warchlaków w kwocie 60080 zł została przez powodów nieprawidłowo zaliczona na poczet należności głównej wynikającej z faktur VAT nr (...) oraz w części prawidłowo 4710 zł na fakturę (...) (por. k. 149). Powodowie w dniu 13 kwietnia 2016 r. otrzymali 60 080 zł, z czego 55 370 zł winni zaliczyć na poczet zadłużenia objętego pozwem (60 080 zł – 4710 zł). Powodowie dochodzili pozwem kwoty 166 000 zł, a przy zaliczeniu wpłaty 55 370 zł na poczet tej należności, ich żądanie jest zasadne wyłącznie w kwocie 110 630 zł. W takiej też części nakaz zapłaty wydany w sprawie IX GNc 689/16 należało utrzymać w mocy, a w pozostałej części nakaz uchylić i powództwo oddalić (art. 496 k.p.c.).

Powodowie dochodzili zapłaty odsetek ustawowych od pozwanej od niezapłaconych faktur od upływu terminów płatności w nich wskazanych. Pozwana tej okoliczności w ogóle nie kwestionowała, toteż Sąd uznał ją za przyznaną (art. 230 k.p.c.). Zgodnie z art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Sąd uznał, że odsetki są należne powodom od kwoty 60 080 zł na którą składają się należności opisane w punktach 1-11 w całości i 12 do kwoty 3940 zł jedynie liczone do dnia zapłaty tj. do 13 kwietnia 2016 r. Od pozostałej, niespłaconej dotąd kwoty, należne są odsetki liczone od kwot jak w nakazie zapłaty.

Rozgraniczenie odsetek należnych powodom do 31 grudnia 2015 oraz od 1 stycznia 2016 wynika z wejścia w życie w toku procesu przepisów Ustawy z 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 9 listopada 2015 r.). Zgodnie z przepisem przejściowym tej ustawy (art. 56) do odsetek należnych za okres kończący się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe. Okres za który powodowie domagał się odsetek nie skończył się zaś przed 1 stycznia 2016 r., a trwa do dnia zapłaty. Z uwagi na fakt, że ustawa ta zmodyfikowała m.in. przepis art. 481 §

2 k.c., zgodnie z którym obecnie jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była oznaczona, należą się odsetki ustawowe za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych, konieczne było wskazanie jakie dokładnie odsetki są należne od 1 stycznia 2016 w punkcie I 4. sentencji wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł jak w punkcie II 2. sentencji wyroku, w oparciu o treść art. 100 k.p.c., zgodnie z którym, w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Powodowie wygrali w zaokrągleniu w 66% - żądali 166 000 zł, a ostatecznie Sąd utrzymał nakaz jedynie w kwocie 110 630 zł, przeto pozwana wygrała w zaokrągleniu 34 %. W takim też stosunku Sąd rozdzielił koszty procesu.

Na całość kosztów postępowania składa się: opłaty sądowej od pozwu w kwocie 8300 zł, opłaty od udzielonego pełnomocnictwa w kwocie 17 złotych (x2) oraz koszty zastępstwa procesowego strony powodowej w wysokości 7200 złotych (x2), ustalone na podstawie § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (w brzmieniu sprzed nowelizacji z 3 października 2016), co daje łącznie 22 734 zł. Natomiast 34% z tej sumy to kwota 7729,56 zł. Powód poniósł zaś w tym procesie koszty opłaty sądowej od pozwu w kwocie 2075 zł i koszty zastępstwa 7217 zł, co daje sumę 9292 zł. Różnica tych kwot podlegała zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów.

Pozostały do rozdzielenia także nieuiszczone, a pokryte tymczasowo ze środków Skarbu Państwa, koszty świadka w kwocie 274,55 zł, rozdzielone proporcjonalnie do wyniku procesu obciąża w kwocie 93,44 zł powodów, a kwocie 181,20 zł pozwaną, o czym Sąd orzekł w II 2 c sentencji.

Na podstawie art. 113 ust. 4 u.k.s.c. Sąd odstąpił od obciążania pozwanej kosztami opłaty od zarzutów.

SSO Katarzyna Krzymkowska